

SLOVENSKI NAROD

izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inzerati: do 30 petič 2 D, do 100 vrst 1 D 50 p, večji inzerati petič vrsta 4 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklicji beseda 2 D. — Popust po dogovoru. — Inzeratni davek posebej. — „Slovenski Narod“ velja letno v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 360 D

Upravništvo: Knafljeva ulica št. 5, pritličje. — Telefon št. 304.

Uredništvo: Knafljeva ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon št. 34.

Poštnina plačana v gotovini.

Paritetna uprava

V zagrebški gospodarski reviji objavlja slovenski finančni razpravo o razvoju in sedanjem stanju gospodarstva. Razpravo zaključuje kratka, pa jedrnat politična opazka, ki je vredna, da nanjo opozorimo širšo slovensko javnost, ker je veletakualna.

V tej opazki pravi namreč naš finančnik, da je po šestletni ljuti borbi med centralizmom in federalizmom padla odločitev v prilog centralizmu in da bo sedaj šlo le za paritetno razdelitev upravnih in gospodarskih funkcij države na plemena na Srbe, Hrvate in Slovence. Ta razdelitev pa ne bo, po mnenju tega strokovnjaka, stvar kratkih dogovorov, marveč kvečjemu posledica dolgotrajnih procesov. Ob enem opozarja naš pisec na povsem resnično dejstvo, da so Slovenci, Hrvat in Srbi to paritetno razdelitev administracije in gospodarstva v naši državi izvedli ob prevratu, torej v prvih dneh naše nove države mnogo lažje in pravičnejše, kakor pa danes, ko bo treba že obstoječo razdelitev demontirati in jo nadomestiti s pravičnejšo.

S to beležko političnega značaja je naš finančnik točno opozoril na težko pogreško, ki smo jo zakrivali Slovenci in Hrvati na lastno škodo v lastno pogubo.

Res je: l. 1919. in 1920. smo imeli Slovenci in Hrvati neizmerno lahko stališče v Beogradu. Zadrževala je naša beseda, odnosno zahteva po paritetni razdelitvi vseh važnejših državnih funkcij v upravi in v gospodarstvu, pa bi jo bili z lahkoto dosegli!

Toda tekrat smo molčali in smo smo negodovali! Kaj vse smo zamudili in prezeli na našo škodo! V svoji malokostni zaljubljenosti vase smo šli celo tako daleč, da smo odklanjali vso bila v Beogradu, kjer so silno rabili sposobne moči. Odklonili smo Beograd in Srbe kot orijentalce, kot nazadnjake in se rajše šopirili s svojo namišljeno kulturo. Naši uradniki so celo zapustili Beograd in se vračali v Slovenijo. Ni jim prijal zrak, niso jim ugajali ljudje, kakor so pravili.

Kolikola škoda je vzrasla Slovincem radi takega postopanja! Imeli smo priložnost, da pridemo v vse važnejše centralne urade, da povsod postavimo svoje organe, svoje ljudi in da na ta način preko svojih ljudi izvedemo občevarje z državno centralo.

Dobri, strokovno izveščani in pripravljeni, obenem s primernim političnim in uradniškim taktom opremljeni slovenski uradniki v Beogradu bi bili mnogo več zalegli kakor stotero poslanecev iz Slovenije v beogradskem parlamentu! Parlament je večinoma zelo neinteresantna govorilnica za ljudske poslance, dočim se vsa važnejša, stvarna, vsakdanja, praktična vprašanja rešujejo v ministrstvih! Iz ministrstev dohajajo instrukcije in informacije, tankaj sestavljajo državni proračun in obdelujejo smernice valutne, trgovinske, industrijske in carinske politike. Mi smo se preveč — v tem so nas Hrvati celo nadkrili — zanašali na parlamentarno institucijo ter smo izpregledali drugo, še važnejšo pot do moči in vpliva, do soodločanja ter do praktičnega reševanja naših zahtev in potreb, to je visoke položaje v poedinih ministrstvih.

Kako bridko so se že pritoževali naši industriji in trgovci nad nekaterimi visokimi uradniki, ki večinoma niso kazali prav nobenega razumevanja za naše eksponirane interese! Kako bi bili lahko intervenirali v Beogradu vsi ti naši privredniki, da smo tamkaj imeli svoje eksponente, svoje visoke uradnike!

Enako za vse ostale panoge državne uprave in gospodarstva! Zagrešli smo tako usodopolno napako, ki se ne bo dala tako lahko popraviti!

Velikost naše napake izhaja tudi iz tega, da sploh nismo v tistih časih zahtevali paritetne uprave, dasi bi bila tedaj, kakor je še vendar sedaj naša najprirodnejša zahteva, naše temeljno ustavno pravo!

Se mnogo več so grešili Hrvati! Saj ni potrebno, da ponavljamo historijo njihovih zmedenih političnih akcij, kot ji je dirigiral Stjepan Radić.

Kdo je največ trpel radi take pogrešene politike? Naše gospodarstvo, naše finance, naša prosveta! Potem tudi naš celokupni državni upravni aparat, ki se je moral zasceti s provizoričnimi silami, dočim so strokovne moči pohajale doma, v pokrajinah! Marsikaj bi se bilo bolje storilo v Beogradu, pa tudi v Zagrebu, da se politični absti-

Parlamentarni položaj neizpremenjen

Narodna skupščina mirno nadaljuje razpravo o kmetijskih kreditih. — Poset posl. Pavle Radića pri ministrskem predsedniku — Zakon o Obrtni banki.

— Beograd, 3. junija. (Izv.) Politiko-parlamentarni položaj je v bistvu popolnoma neizpremenjen. Dnevni dogodki se razvijajo normalno. Narodna skupščina je danes nadaljevala razpravo o kmetijskih kreditih. Ta razprava bo končana v najkrajšem času in bo zakon še tekom tega tedna sprejet.

Parlamentarni krogi še vedno posevajo posebno pozornost razgovorom, ki se vrše med ministrskim predsednikom Nikolo Pašićem na eni strani in zastopnikom HSS posl. Pavlom Radićem na drugi strani. Širijo se različne verzije in kombinacije o sporazumu med radikali in radićevci. Značilno je, da se te verzije iz okolice ministrskega predsednika najodločnejše demantirajo. Značilno je dalje, da poskušajo Pavle Radić z vsemi sredstvi pridobiti Nikolo Pašića za svoje načrte in zahteve. Danes ob 10. dopoldne je posetil ministrskega predsednika ter ostal z njim v razgovoru skoraj do opoldne. Vaš dopisnik je pooblaščen izjaviti, da so vse vesti o sporazumu med Pašićem in Pavlom Radićem popolnoma neosnovane. Pavle Radić skuša s svojo intervencijo izposlovati, da bi izpustili iz zgoraj zaprtega strica Stjepana Radića in internirano vodstvo HRSS. Po končanih razgovorih ni hotel podati Pavle Radić zastopnikom tiska nikakih pojasnil. Bil je zelo kratek v svojih odgovorih na vprašanja in ti odgovori ne vsebujejo ničesar važnega in bistvenega. Med konferenco v ministrskem predsedstvu je prišel k Pašiću tudi notranji minister Boža Maksimović, ki je nekaj časa prisostvoval razgovoru s Pavlom Radićem.

Narodna skupščina je bila danes ob 9.30 otvorena. Po sprejetju in odobrenju zapisnika o večerajšnji seji so predložili posl. Dušan Živojinović in tovariši (radikali in samostojni demokratije) narodni skupščini zakon o privilegirani državni obrtni banki. Ustanovitev take banke naj bi imela namen zagotoviti obrtnikom trden in cenen kredit, da se na ta način dvigne napredek obrtniškega stanu. Hkratu so predlagatelji zaprosili narodno skupščino, da prizna temu zakonu nujnost.

Minister trgovine in industrije dr. Grisogno je izjavil, da priznava nujnost predloženega zakonskega načrta, ker je vprašanje ustanovitve Obrtne banke važno in nujno. Vlada sama je odločena predložiti sličen zakon. Takoj, ko je prejel sam resort ministrstva trgovine in industrije, je začel proučevati vprašanje obrtniških kreditov. Vlada je pripravljena po predložitvi tega zakona sprejeti vse dobre strani predloženega zakonskega načrta v svoj načrt in sprejem zakona pospešiti.

Zbornica je nato soglasno priznala zakonskemu načrtu nujnost in se zakon odkaže zakonodajnemu odboru.

Po končanih formalnostih, po prečitanih prošnjah in pritožbah je zbornica nadaljevala z razpravo o kmetijskih kreditih. Govorili so člani opozicije in člani vladnih strank. Glavni poročevalec večine je kratko resumiral razpravo naglašujoč, da je namen tega zakona preskrbeti našemu kmetu in poljedelcu trden in cenen kredit, da se tako dvigne njegovo blagostanje in pripomore k nacionalnejšemu obdelovanju zemlje. — Razprava ob 12. še traja.

Veliki izgredi v Shanghaiju proti tujcem

Kitajci napadajo tujce. — Rusija in kitajski revolucionarji. — Japonska sanja o vojni z Rusijo?

— London, 2. junija. (Izv.) Reuter javlja iz Shanghaija, da je tam nastala kritična situacija in da so tujci ogroženi po kitajskih revolucionarnih.

Kitajski agitatorji so nabili po vseh vidnih mestih lepake, v katerih pozivajo prebivalstvo na splošno ustajo in na izgon vseh tujcev s kitajskega ozemlja. Ustaško akcijo vodijo ruski in kitajski komunisti. — Poslaništva so sklenila v varstvo tujcev postaviti 20.000 mož močno vojsko. Amerikansko patrolo so uporniki napadli pri gledališču. Patrola je začela streljati s strelnicami. Ustaši so se udali, 300 ustašev je bilo prijetih. Mrtev 1 Kitajec in več težko ranjenih. Postopanje kitajskih oblasti napram tujcem je zelo sumljivo.

Po poročilih iz Tokija je zastopnik oficijelne sovjetske časopisne agencije vročil japonskemu tisku uradno izjavo, ki med vrstami vsebuje tudi opomin na japonsko javnost, naj ne podpira Rusiji sovražnega kitajskega guvernerja generala Tsang-Tso-Lina. Izjava pravi: Re-

akcionarni krogi na Japanskem sanjajo o prihodnji vojni z Unijo sovjetskih republik. Imperialistične skupine skušajo izgnati iz Mandžurije sovjeete in ravnato tako iz pokrajin ob vzhodnokitajski železnici. Tudi Velika Britanija podpira Tsang-Tso-Lina. Če želi Japonska v resnici vzdrževati z Rusijo prijateljske stike in zveze, mora prvo prenehati s podporo vseh sovjetom sovražnih sil. Pri sedanjem mednarodnem položaju bi ne bilo za Japonsko koristno, ako bi prišla v konflikt s sovjetsko Rusijo. — Slično izjavo je podal ruski poslanik v Tokiju Kop napram cesarici in regentu.

— London, 2. jun. (Reuter.) „Daily Express“ javlja: Proti tujcem naperjene nemire v Shanghaiju je treba pripisovati delovanju boljševiške propagande v šolah. Doslej beležijo pri nemirih 18 mrtvih in 60 težko ranjenih. Tujci še niso v nevarnosti. Policija je zaprla več ruskih komunistov. Konzuli so zaprosili za pomoč od strani brodovja posamnih držav.

— London, 2. jun. (Reuter.) „Daily Express“ javlja: Proti tujcem naperjene nemire v Shanghaiju je treba pripisovati delovanju boljševiške propagande v šolah. Doslej beležijo pri nemirih 18 mrtvih in 60 težko ranjenih. Tujci še niso v nevarnosti. Policija je zaprla več ruskih komunistov. Konzuli so zaprosili za pomoč od strani brodovja posamnih držav.

Sporazum med Jugoslavijo in Italijo

Lokalna vprašanja deloma rešena. — Važne spremembe v italijanski diplomaciji.

— Beograd, 3. junija. (Izv.) Italijanski poslanik na našem dvoru Bodrero, ki je bil skoraj poldrugi mesec v Rimu in v Firenci, je večeraj zjutraj prispel v Beograd. Poslanik je takoj posetil zunanjega ministra in njegovega pomočnika Jovo Markovića, katerima je poročal o dosedanjih končnih rezultatih konferenc v Firenci, naglašajoč, da je sporazum med obema državama definitivno in da je treba rešiti le še nekatera povsem lokalna vprašanja, tako vprašanje zastav, vprašanje razmejitev in vprašanje obmejnega občevarja. Ta vprašanja bodo kmalu rešena ter je pričakovati, da bodo vse konvencije koncem tega meseca odobrene in parafirane, tako tudi konvencija javnega prometa za mesto Zader. Slovenijo še vedno najbolj interesira razmejitveno vprašanje. Kolikor se tiče razmejitve pri Planini, je vaš dopisnik informiran, da se tu izvedejo gotove kompenzacije,

ki bodo na eni strani upoštevale interese kneza Windischgrätza in na drugi strani interese obmejnih vasi pri Planini.

V italijanski diplomaciji, delujoči v Jugoslaviji, se izvedejo gotove značilne spremembe. Dosedanji odpravnik Sola odstopuje za poslovnega odpravnika k italijanskemu poslanstvu v Londonu. Poslaniški tajnik grof Barbarich je imenovan za italijanskega konzula v Šibeniku, kamor odpo-tuje te dni.

MADŽARSKI TRANSPORT KONJ ZA RUSIJO.

— Zagreb, 3. junija. (Izv.) V Kotori v Medijumirju so obmeine carinske oblasti ustavile večji transport konj, ki je bil namenjen v Italijo na neko „razstavo“. Ker oblasti niso mogle ugotoviti pravih podatkov za to razstavo in se jim je zdel transport konj zelo sumljiv, so ga ustavile in konje z enile, ker je oblastem znano, da so Madžari prodali za sovjetsko Rusijo veliko število konj in da jih pod napačnimi naslovi skušajo transportirati preko naše države do morja in od tam v Odeso.

Kritičen položaj na Bolgarskem

Alarmantne vesti o blokadi v Sofiji. — Vlada skuša obdržati dosedanj kontingent dobrovoljcev.

— Beograd, 3. junija. (Izv.) Večerao so prahajale iz Sofije alarmantne vesti, ki so slikale položaj v bolgarski prestolici zelo kritično. Vsak promet na ulicah je bil popolnoma ustavljen, prodajalne so morale biti zaprte. Po ulicah so bile postavljene vojaške patrulje, ki so vsakega pregledale in vsako sumljivo osebo takoj odvedle v zapor. Po ulicah so vozili samo državni avtomobili. Poleg šoferja je sedel vedno en policaj. Pravi vzrok tem strogim vladnim odredbam, s katerimi se je uvedla popolna blokada prestolice in ki so začasno ustavljale ves promet z ostalimi kraji notranjosti, ni nikomur znan, trdijo samo, da je vlada odredila najstrožjo kontrolo nad prebivalstvom zato, ker so se raznesle vesti, da so se v Sofijo prikradli atentatorji, ki so sklenili izvesti nov atentat na kralja Borisa. V koliko je ta vest istinita, ni mogoče kontrolirati. V mestu je proti večeru nastalo veliko pomanjkanje življenjskih potrebščin, zato je bila politična oblast primorana odpreti promet. Časopisi niso izšli. Nad 300 oseb je bilo aretiranih.

Sofijske vesti niso na vodilnih mestih napravile ugodnega vtisa. Splošno komentirajo odredbe sofijske vlade v tem smislu, da je treba smatrati nastop policije in vojaštva samo kot naveden bluff bolgarske vlade, ki želi, da ohrani dosedanj kontingent 10.000 dobrovoljcev, ki bi jih morala 1. junija demobilizirati v smislu sklepa poslaniške konference. S tem bluffom je poskušala sofijska vlada dokazati inozemstvu, da so ji dobrovoljci neobhodno potrebni.

— Sofija, 3. junija. (Izv.) Danes zjutraj je povsod opažati normalno življenje. Policija je večeraj izvršila po vseh predmetih množestvne hišne preiskave. Zaprla je vsako osebo, ki ni imela pravilno izstavljenega legitimacije. Ugotovljenih je večje število falsificiranih legitimacij. Danes vlada povsod mir. Po ulicah patrulirajo orožništvo na konjih. Vojska se ni pojavila na ulicah. Okoli centralne kaznilnice je bilo snoči čuti močno streljanje. Danes zjutraj je v glavnih ulicah živo, kakor na naravnju. Bolgarska vlada se je končno odločila v smislu sklepa konference razpustiti 10.000 dobrovoljcev.

Invalidski zakon predložen narodni skupščini

— Beograd, 3. junija. (Izv.) Minister za socialno politiko Marko Gjuričić je večeraj predložil narodni skupščini načrt zakona o invalidih, hkratu s prošnjo, da se zakonu prizna nujnost. Pri tej priliki je minister Marko Gjuričić v glavnih črtah pojasnil invalidski zakon, naglašujoč, da je izpolnil dano besedo, da predloži zakon v roku petih dni. Motivacijsko poročilo k zakonu razpravlja obenem finančni efekt ter navede, da je v državni proračun za leto 1925/26, na podlagi tega zakona vstavljenih že 300 milijonov dinarjev za invalide, ostanek 100 milijonov dinarjev se pokrije z rednimi proračunskimi dohodki, ne da bi se ustvarjala nova davčna bremena. Poročilo obenem naglašuje velike težkoče, ki so se pojavile pri ugotovitvi točnega števila invalidov in stopnje njih invalidnine. Komisija je pregledala vse vloge, izvršila pregled invalidov ter ima rešiti nad 200.000 spisov, ki se tičejo samo invalidov. Nad 140 uradnikov dela noč in dan in urejuje končni seznam invalidov.

Narodna skupščina je priznala invalidskemu zakonu nujnost in je izvolila poseben 21členski odbor. V tem odboru je 13 članov Narodnega bloka in 8 članov opozicije.

Grško-jugoslovanska pogajanja

— Beograd, 3. junija. (Izv.) Pogajanja med Grško in Jugoslavijo za sklenitev trajne zavezniske in prijateljske pogodbe so v zastoji. Nikakor niso prekinjena. Pogajanja se lahko takoj nadaljujejo, kakor hitro grška vlada sprejme v celoti jugoslovenske zahteve in želje glede solunskega pristanišča in železniške proge Gjevgelija-Solun. — Grška mora tudi obenem odobriti edino pravilno načelno stališče naše vlade, da ima zavezniska in prijateljska pogodba med obema državama le taktar svoje moralne in materialne uspehe, če je osnovana na najsolidnejših temeljih in če je dolgotrajna, nikakor pa ne, če je le fiktivna in se morajo toraj vsa sporna vprašanja povsem temeljito in sporazumno rešiti. V prvi vrsti gre za železniški promet Beograd-Solun. Naša vlada stoji na stališču, da naj vzdržuje Jugoslavija administracijo na progi Gjevgelija-Solun, ki znaša samo 70 km in bi bilo zelo škodljivo za tranzitni promet, če bi to progo upravljala druga uprava. Z jugoslovensko upravo nikakor se ni kršena suverenost Grške nad tem ozemljem. Grška delegacija je predlagala odkup naših akcij glede te železnice od strani Grške in obenem obljubila znatne koncesije. Jugoslavija to ponudbo odklanja.

— Atene, 3. junija. (Izv.) Tiskovni urad grške vlade izdaja kratek komentar k zastoji grško-jugoslovenskih pogajanj za obnovo zavezniske pogodbe. Navaja med drugim, da jugoslovenska vlada zahteva posebno konvencijo glede zaščite jugoslovanske narodne manjšine v grškem delu Makedonije. Diference so nastale tudi glede svobode cone v solunskem pristanišču in glede železniške proge Gjevgelija-Solun. Grško uradno poročilo dalje konstatira go-

tovo zblizanje med obema državama in je upati, da se doseže glede Soluna popoln sporazum. V ostalih dveh točkah je jugoslovanska delegacija nepopustljiva. Jugoslavija zahteva, da se zaščiti narodne manjšine. Grška delegacija tudi ne more sprejeti zahtev beogradske vlade glede gori omenjene železniške proge. Grčija je pravilna na znatne odlašave za tranzitni promet in izboljšanje železniške službe.

Grška delegacija je obenem izjavila, da je pripravljena prepušiti rešitev spornih vprašanj razsodišču prijateljske države.

Grška vlada je obveščena o vseh podrobnostih in je pripravljena prevzeti in izpolniti namram kraljevine SHS vse gotove obveznosti ter je pripravljena vsak transtek nadaljevati pogajanja za končni sporazum.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA.

LESNI TRG.

Smrekovi in jelovi hlodi ob 25 cm pr. 4 m d., fr. nakl. postaja, denar 260; brzojavni kostanjevi drogi 6 m d. 25 cm debeline, franko meja, denar 400; Smrekove in jelove deske 20 mm, 25 mm, 30 mm, 40 mm in 50 mm fr. meja, 6 vag., denar 580, blago 580, zaključki 580; Čreslo suho v ovojih fr. n. p., blago 42. Povpraševanje po drobnih kratkih tramih po paralelnih deskah, po remelnih reduciranih mer, po parjeni buki in po smrekovih oz. jelovih hlodih.

Ponudbe v lira! Tendence vsled padca lire oz. dviga dinarja — slaba.

EFEKTI.

7% invest. posojilo iz l. 1921. 6250; Celjska posojilnica d. d. 200—200; Ljubljanska kreditna banka 225—250; Merkantilna banka 104—110; Prva hrvaška štedionica 800—805; Kredint zavod 185—195; Strojne tovarne in livarne 134; Trboveljska prometn. gospod. družba 359—375; Združene papirnice 100—113; Stavbna družba d. d. Ljubljana 265—280; 4½% zast. l. kr. dež. banko 20; 4½% kom. zad. dež. banko 20.

ZITNI TRG.

Pšenica Rosafé, 80 kg. rinfusa, prompt par. Postojna, blago 470; pšenica avstralska; rinfusa, prompt par. Postojna, blago 465; pšenica Hard Winter, rinfusa, prompt par. Postojna, blago 490; otrobi, pšenični, drobi, par. Ljubljana, blago 215; oves, makedonski, orig. par Ljubljana, blago 355.

Zagrebska borza.

Dne 3. junija. Sprejeto ob 13.

Devize: Curih 11.655—11.755, Prag 178—180,40; Pariz 299—304, Newyork 59,82—60,62, Trst 242,32—245,32, Berlin 14,425—14,575, Dunaj 0,0845—0,0857, Valute: dolar 59,10—59,90.

EFEKTI.

2½% drž. rente za rafnu štetu 1993, 200,50, Ljubljanska kreditna 252—266, Centralna banka 15—16, Hrv. eskomptna banka 106—107, Kreditna banka, Zgb. 105—108, Hipotekarna banka 59½—60, Jugobanka 100—101, Praštedionica 800—810, Slavenska banka 70—71, Eksploatacija 32—38, Drava d. d. Osijek 125—135, Sečerana, Osijek 540—560, Nihag 38—44, Gutman 380, Slavek 160—165, Slavonija 43—44, Trboveljska 367,50—370.

Inozemske borze.

— Curih, 3. junija. Današnja borza: Beograd 8,60, Pariz 25,65, London 25,085, Milan 20,95, Prag 15,325, Newyork 516. Tržaške borze danes nismo prejeli.

Gospodarstvo

Proračun za l. 1925/26

Odobrene dvanaestina za april, maj, junij in julij znašajo 4.101.061.304,33 Din, kar bi znašalo za celo leto 12.303.183.913 Din. Predlog proračuna za l. 1925/26 pa predvideva 400.000.000 Din manj. Glavni vzrok, da se je proračun znižal za 400 milijonov, je v rigoroznem izvajanju principa varčnosti, deloma pa tudi v tem, da so morali biti poedini krediti v dvanajstih letih odobreni v višini letne potrebe. Dvanaestine in nov proračun je v toliko zanimiv, da so se zvišale postavke za državne gospodarske ustanove tako, da imajo novi izdatki popolno kritje v povečanih dohodkih teh ustanov in da ljudstvo s tem ne bo obremenjeno. Sicer pa proračun za l. 1925/26 ne predvideva nobenih novih virov za dohodek, temveč ostane vse pri starem. Dohodki od carin in izrednih državnih dajatev so ostali isti kot v proračunu za l. 1924/25. Drugi dohodki so zvišani glede na stvarne rezultate, dosežene v lanskem proračunskem letu. Največje povišanje dohodkov je pričakovati pri državnih železnicah in v srednjih davkih. Od uvedenega vozarinskega prispevka pričakuje država 70.000.000 Din, od kovanja novega niklastega denarja pa 152.000.000 Din.

Pri izdatkih so se najbolj zvišale postavke prometnega ministrstva. Izdatki za državno upravo so se znižali za 259.000.000 Din in sicer zato, ker je bil preložen in razdeljen splošni kredit v znesku 400.000.000 Din v smislu novega uradniškega zakona na področju ministrstva. Največja postavka med novimi izdatki je 50 milijonski pošteleski kredit. Celokupni izdatki znašajo po novem proračunu 11.910.000.000 Din. Razdeljeni so tako-le:

- 1. Vrhov. drž. uprava 1.076.152.608,93 Din
- 2. Ministrstvo pravde 279.208.955,13 »
- 3. Ministrstvo prosvete 749.587.103,77 »
- 4. Ministrstvo ver. 115.164.387,05 »
- 5. Ministrstvo notr. zad. 606.704.965,97 »
- 6. Minist. narod. zdravja 317.181.777,55 »
- 7. Ministrst. znan. zadev 227.552.209,45 »
- 8. Ministrstvo financ 1.767.192.398,04 »
- 9. Min. vojske in mor. 2.248.259.366,40 »
- 10. Ministrstvo javnih del 474.047.781 »
- 11. Ministrstvo prometa 2.234.578.987,36 »
- 12. Minist. pošt in brzoj. 409.598.192,19 »
- 13. Minist. poljed. in vod 277.201.605,45 »
- 14. Minist. sum in rudn. 359.872.510,61 »

15. Minist. trg. in indust. 91.681.193,35 »
16. Ministr. za soc. pol. 459.984.557,44 »
17. Ministr. za agrar. ref. 75.388.658,18 »
18. Ministrstvo za
ustavotvorno skupščino 642.742,13 »
19. prorač. rezervni krediti 140.000.000 »

Skupaj izdatkov 11.910.000.000.—
Dohodki so predvideni na temelju že doseženih rezultatov v enakem znesku 11.910.000.000 Din tako, da je v predlogu doseženo popolno ravnotežje. Dohodki so razdeljeni tako-le:

Carina in vzporedne carinske takse 1.690.000.000.—
Trošarina in takse 1.810.000.000.—
Monopoli 2.468.050.000.—
Dobiček v denarju 163.000.000.—
Davek na poslovni promet 225.100.000.—
Prometne ustanove 2.462.850.000.—
Poštna hranilnica s čerkovnimi uradi 15.000.000.—
Invalidski davek 140.000.000.—
Vojarinski prispevek 70.000.000.—
Izred. prispevek (500% in 30%) 500.000.000.—
Državna posestva 235.000.000.—
Davki 910.000.000.—
Državno gospodarstvo 1.120.000.000.—
Razni dohodki 101.000.000.—

Skupaj dohodkov 11.910.000.000.—
Profil odebalelosti deluje s kolosalnim uspehom samo **VILFANOV ČAJ** kar priznajo vsi strokovnjaki. — Dobiva se v vseh lekarnah in drogerijah. — Proizvaja: **Kem. pharm. laboratorij Mr. D. VILFAN, ZAGREB, ILICA 204** 118 L

—g Pred novim carinskim tarifom. Deputacija industrijalcev je bila pri finančnem ministru in ga je naprosila, naj se novi carinski tarif čim prej uveljavi. Finančni minister je izjavil, da stopi novi carinski tarif v veljavo najkasneje prve dni junija.
—g Običajni letni sejum za kramarje, konje, govejo živino in prašiče se vrši dne 8. junija 1925 t. l. v ponedeljek v št. Jerneju na Dolenjskem.
—g Ivoz kuruze. Stanje posevkov je odlično. Izvoz kuruze je izredno velik in je bilo dosedaj izvoženo nove kuruze do 1. junija okoli 53.000 vagonov. Za izvoz preostaja še 27.000 vagonov kuruze.

To in ono

Na pomoč Amundsenu

»Norsk Luftseilforening« posreduje pri vladi, da odpošlje dva aeroplana na Spitzbergo, kjer bi s pomočjo ladij »Fram« in »Hobby« organizirali pomočno ekspedicijo, da preišče vse ozemlje okrog severnega tečaja in najdejo Amundsenovo. Poročnik Horgen, ki je spremljal Amundsenovo ekspedicijo kot rezervni pilot in ostal na krovu »Frama«, je bil brzojavno pozvan, naj se izjavi o situaciji. Horgen je odgovoril, da pomožna ekspedicija ni nujna, ker imate obe Amundsenovi ladiji direktive, da odpošljeta na poizvedovanje šele v četrtlet 4. t. m. Pač pa bi bila pomožna letala zelo dobrodošla, ker se lahko dvignejo visoko nad ledeno plast in pregledajo v par urah vso okolico. Norveška vlada je sklenila, poslati dva pomožna aeroplana proti severu sredi tega tedna, ko bo znano, da ta akcija ne bo brezuspešna. Eno letalo bo poverjeno poročniku Horgenu drugo poročniku Brumu, ki je že l. 1921 opazoval iz aeroplana polarne kraje, ko sta hotela Amundsen in poročnik Omdal poleteti na severni tečaj z Aljasko. Pomožna letala lahko pripravijo za polet v 24 urah in sicer bi poletela z aerodroma v Hortenu tako, da bi dosegla Spitzbergo koncem tega tedna. Norveška vlada želi, da ostane pomožna akcija izključno v norveških rokah.

Sej policije postojanke na Aljaski je brzojavno predložil ameriški vladi, naj takoj pošlje državni parnik »Dear«, ki križari zdaj v arktičnih vodah, proti severnem tečaju, da poišče Amundsenovo. »Dear« bi mogel vzeti s seboj tudi letala. Vse iskanje Amundsenovo severno od Aljasko je bilo doslej brezuspešno. Sploh je Amundsenova usoda neznana. Javnost pričakuje vesti o njem z največjo nestrpnostjo. Vse trditve poznavalcev polarnih krajev, da se za Amundseno ni treba bati, so zaman. Ljudje ne verjamejo, da bi bila nevarnost tragedije smrti znamenitega raziskovalca in njegovih spremljevalcev izključena. Tudi posadke Amundsenovih ladij se je polotila nestrpnost. O tem priča sobotno poročilo z ladij »Fram«, ki pravi:

»Odmev napetosti, ki je obšla svet in o kateri nam poročajo radio-postaje, je dosegel tudi nas. Zdi se nam, kakor da je teh 10 dni, odkar so izginila letala v megli nad rtičem hitro, cela večnost, kajti ure in dne-

vi so si popolnoma enaki. Po vsakem obdu sedimo za mizo in se pogovarjamo o tem, kaj nas čaka. Interpeliramo meteorologe, krmarja, ravnatelja tvornice za aeroplane, da čujemo vedno ista mnenja. Ali se vrnejo danes ponoči, ali pa bodo tu čez pol ure? Morebiti bomo morali čakati do četrtega, ki ga je Amundsen določil kot zadnji rok za povratek na Spitzbergo. Čez pol ure pa smo zopet na krovu in vsi se oziramo proti severu. Ne čutimo nobene bojazni, ker absolutno zaupamo pilotom, njihovemu načrtu, materialu in vsemu, kar je v zvezi z Amundsenovo ekspedicijo. Spominjamo se, da smo preživljali prav take trenotke napetega pričakovanja tudi v Kingsbayu. Rüser Larsen je dejal nekoč ves obupan meteorologom: Dajte nam vsaj 12 ur legega vremena, da poletimo na tečaj. Ne potrebujemo več, nazaj že pridemo kako. Zato rabimo največ 14 dni.

Mnogi člani ekspedicije hodijo na višine obeh otokov ob Wellkannovem zalivu in se ozirajo proti severu, odkoder pričakujejo vsak hip povratka težko pogrešanih tovarišev. Često smo že govorili o možnosti, da so se letala spustila med ledenimi gorami in da se je nam ravnanje samo po Amundsenovih navodilih. Ladije čakajo in čim se stvar pojasi, začnemo poizvedovati. Ne moremo si misliti da bi letala porabila ves bencin in da bi se morala spustiti prej predno dosežejo Spitzbergo. Vreme je stanovitno in zato smo prepričani, da ostane Amundsen čim delj časa na severnem tečaju. Čakati moramo še nekaj dni, predno zagledamo letala.

Teden se bliža koncu in zdaj ni več upanja, da bi se Amundsen vrnil pred binokskimi prizori. Vreme se je zadnje dni malo spremenilo, megla je zastrla tudi polarne kraje. Zdi se nam, da se ekspedicija že vrača in da se je morala spustiti na led, da se letala v megli ne izgube. V tem slučaju bi moral Amundsen nekaj dni počakati, kakaj meteorologi pravijo, da se megla širi daleč na sever. Tu nad Danskim otokom je razmeroma jasno vreme, vendar pa vidimo, kako se vleče gosta megla proti severu. Spimo zelo malo. Po praznikih odpušča »Fram« v Kingsbay, da naloži premogla. Po zadnjih vesteh iz Sibirije in Rusije se razširi megleno vreme v treh dneh tudi na vso polarno oblast.

Planet z milijardo lun

V jasnih nočeh vidimo z daljnogledom na nebeskolu ono nebesno telo, ki zadnje stoletje najbolj zanima astronome. Planet Saturn je med vsemi nebesnimi telesi najzanimivejši. On ne kroži v neskončnem prostoru sam kakor drugi sorodni planeti, temveč ga obdaja svetel obroč, ki v svojem sijaju čudovito lep. Za Jupitrom je Saturn največji spremljevalec sonca. Njegov obseg je samo 300krat manjši od obsega sonca, okrog katerega kroži po poti, ki znaša 1.400.000.000 km. Saturn pravi pot okrog sonca v 29½ leta. Brez svojih tajinstvenih obročev bi Saturn morebiti ne zbujal toliko zanimanja zvezdoslovcev. Človeštvo ve pravzaprav zelo malo o tem planetu, dasi ima moderna astronomija na razpolago kolosalne daljnogledne. Oko zvezdoslovca lahko razloži na Saturnu samo svetlejši in temnejši pruge, ki spreminjajo svojo lego tako, kakor se suče planet okrog svoje osi. Astronomi so dognali, da se zasuče Saturn okrog svoje osi v 10 urah. Saturnovo leto je 30krat večje od našega, Saturnov dan pa polovico manjši od našega.

Zagonetni obroč, ki obdaja ta planet, je zanimal že Galileje. Galilejev teleskop je bil seve preslab, da bi mogel italijanski astronom dognati, kaj predstavlja ta obroč. Šele pozneje se je posrečilo astronomom odkriti podrobnosti strukture tega obroča. Cassini je prišel do zaključka, da sestoji obroč iz svetlejšega notranjega in temnejšega zunanega dela. Zunanji obroč je manj razsvetljen nego notranji. Prvotno so astronomi mislili, da je obroč debel kvečjemu 20 km. Pozneje je bilo to naziranje ovrgeno. Začetkom zadnjega stoletja so astronomi ugotovili, da je obroč debel več sto kilometrov. Zdi se, da prevladuje v nasprotju s prejšnjimi hipotezami naziranje, da tvori Saturnov obroč ogromno število lun. Saturn je glede spremljevalcev najbolj bogati planet. Nekateri astronomi so mnenja, da jih ima eno milijardo. Polez ogromnega števila teh neznanih spremljevalcev ima Saturn še deset večjih lun, med njimi je znan zlasti Titan, ki so ga odkrili v 17. stoletju, ter Feba in Todida, odkrita šele v novejšem času. Ta dva spremljevalca sta zelo daleč od planeta. Obseg desetega spremljevalca je zelo majhen. Celo Titan, ki je največji med vsemi Saturnovimi lunami, ima 300krat manjši obseg nego Saturn.

M. KRISTOFIČ - BUČAR, Ljubljana, Stari trg 9 v lastni hiši. 101-L

Priporoča **BLUZE** ravno došle krasne: **BLUZE** najnovejšega kroja.

OTROŠKE in DAMSKE OBLEKE, PLAŠČKE. — Velika izbira. Cene zmerne.

Kopalne obleke, plašči, čevlji, brisače v največji izbiri pri **G. J. HAMANN** Ljubljana, Mestni trg števil. 8.

Franja Črnjač v starosti 67 let danes dopoldan ob 9. uri za večno zaspala. Pogreb nepozabne bo v četrtek ob 5. popoldne iz hiše žalosti v Zeleni jami št. 90, na pokopališču k Sv. Križu. Zelena jama pri Ljubljani, 2. VI. 1925. Zalujoci ali.

ZAHVALA. Za mnogostevilne izraze iskrenega sočutja ob smrti našega nepozabnega soproga, očeta, sina, brata, zeta, svaka in strica, gospoda **Ivana Mastena** kr. gimn. profesorja izrekamo vsem sorodnikom, prijateljem in znanem našo najiskrenejšo zahvalo. Naša globoka in priskačna zahvala njim, ki so lajšali pokojniku zadnje ure; g. prof. dr. Dolarju za tolažilne obiske in njegov nagrobni govor, g. dr. Kolniku za podelitev zadnjih tolažil, dalje vsem, ki so z venci in cvetjem krasiili krsto blagopokojnika. Posebno zahvalo izrekamo č. č. duhovščini, profesorstvu zboru z dijaki, občinskemu odboru, Narodni čitalnici in nje pevskemu zboru za genljive žalostinke, Sokolu, odboru dijaške kuhinje ter vsem, ki so blagemu pokojniku izkazali čast na njegovi zadnji poti. KRANI, 1. junija 1925. Rodbine: **Masten-Mayr-Suchy**

Radi nakupa 1676 manjšega voza se prodaja po nizki ceni **Cadillac Auto Type 55 za 7 oseb** v prav dobrem stanju. Informacije pri A. A. Baker & Co., Ljubljana 7

Odda se senošet 1677 v Ljubljani cca. 50.000 m². Pojasnila da Jos. König, Ljubljana, Marmontova ulica 16

Hiša z gostilno 1670 v mestu Ljubljana **takoj na prodaj**. Prostorji prosti. Ponudbe pod »Hiša z gostilno 1670« na upravo Slov. Naroda.

Košnjo 13 orlov odda 1671

Vojnović & Comp. GLINCE

Vsem 59 T ki hočejo piti dobro kavo, priporočamo našo izvrstno pravo domačo **keltinsko cikorijsko.**

Najboljšo kavo dvakrat na teden sveže žgano ter drugo specerijsko blago, čajni rum in likerje nudi po najnižjih cenah 1672 **Fran Bergant** Ljubljana, Sv. Jakoba trg 6

Vrtne stole prodaja najceneje Rožmane & Komp. Ljubljana, Mirje 4. 78/L

Kupim proti takojšnjemu plačilu na Koroskem v bližini Celovca **večje posestvo** z vinogradom in sečnim gozdom. Popis in ceno naj se vpošlje na naslov: Julij pl. Huebmershofen-Silbernagl, Zagreb, Ilica 131 a. 1596

Antikvitete (starine) in tudi cele zapuščine — kupujem po najvišjih cenah. — Ponudbe z natančnim opisom predmetov in označbo cene je nasloviti na Julij pl. Huebmershofen-Silbernagl, Ilica 131 a, Zagreb.

Pristni, naravni **malinovec** z najboljšim sladkorjem vkuhan v steklenicah in sodčkah — na drobno in veliko — nudi Lekar na dr. G. Piccoli, Ljubljana. 108/L

Žamanje (odpadki drv) žaganje, košnjo trave **ceno prodaja** 1669

FRAN ŠUSTAR parna žaga — Dolenjska cesta

Prava uteha za živčno bolne je moje ravno izdano delo! V njem se na podlagi mnogih dolgoletnih izkušenj razlaga vzrok, postanek in zdravljenje živčnih bolezni. Ta evangelij zdravlja pošljemo vsakemu, kdor se obrne na spodaj označeni naslov brezplačno. Tisoče zahval dokazuje stvarni uspeh izključno znanstvenega in poučnega dela za dobrobit človeštva, katero toliko trpi. Kdor spada k **ogromni množini strahu, slabega spomina, nervoznega glavobola, pomanjkanja spanja, pokvarjenega želodca, prevelike občutljivosti, bolečin v členkih, splošni ali delni slabosti ter ostalih brezštevlnih pojavov, si mora naročiti moje tolažečo knjžico!** Kdor jo pazljivo bere, dobi pomirljivo prepričanje, da obstaja zelo enostavna pot k življenju in zdravju! Ne čakajte, ampak pišite še danes na naslov **F. PASTERNAK, BERLIN S. O. MICHAELKIRCHPLATZ 13, ABT. 142.**

Pst! Patent 2538! Samo »LUCIFER« uničuje trajno stenice (šurke)! — Winter, Ljubljana, Sv. Petra cesta 35. — Medic. Maribor, Gospodarska 23. 118/L

Dvokolesa, otroški vozički, pnevmatika — znižane cene! — Ceniki franko: prodaja na obroke. »TRIBUNA« F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov, Ljubljana, Karlovska cesta 4. 117/L

Dekle, ki lahko položi takoj 10.000 Din proti obrestim — dobi stalno službo. — Ponudbe pod »Dobra služba 20/114/L« na upravo »Slov. Naroda«

Kdor posodi takoj za eno leto Din 15.000.— dobi poleg obrestí še celo leto brezplačno hrano. — Ponudbe pod »Dobra hrana 20/115/L« na upravo »Slov. Naroda«

Otroški vozički dvokolesa, motorji, pnevmatika — najceneje. — Sprejemajo se vsa popravila. Prodaja na obroke: ceniki franko. — »TRIBUNA« F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov, Ljubljana, Karlovska cesta 4. 107/L

„HOTEL RIVIERA“ SELCE KOD CRKVENICE. Sa velikom terasom na moru tik kupališta. Prvorazredna kuhinja, 60 lipehij soba na razpolaganje, najnižje cijene. — Preporuča se vlasnik **P. STRINOVIĆ.** 1576

V modnem salonu **M. SEDEJ-STRNAD** Ljubljana, Prešernova ulica 3 **pravkar došle = zadnje novosti** v klobučevinastih (filcastih) klobučkih in najmodnejših slannikih. Žalni klobuki vedno v zalogi — Postrežba točna. Cene zmerne. 1673

Popolnoma varno naložite denar v **Ljubljansko posojilnico** v Ljubljani, Mestni trg števil. 6 ker ima že nad **11.000.000 Din jamstvene glavnice.** Vloge na hranilne knjižice in tekoči račun obrestuje **najugodnejše.** Stalne vloge z odpovednim rokom obrestuje po dogovoru. Sprejema v inkaso fakture in cesije terjatve. Posojila daje le proti polni varnosti na vknjižbo in proti poroštvu. Telefon števil. 9. 23 L. Telefon števil. 9

Telefon števil. 3. — Telefon števil. 3 **IVAN BOGATAJ** konces. elektrotehnično podjetje, Ljubljana, Kongresni trg 19 (Poleg nunske cerkve). **Instalacije:** Radio-postaje, moderne telefonske centrale, zvonci in električna razsvetljava. **Trgovina in zloga:** Instalacijski material, motorji, telefonske aparate, moderni lestenci in svetilke. **Radio-aparati, posamezni deli in anodna baterije.** 1622